

मकवानपुरबाट प्रकाशित लोकप्रिय 'क' वर्गीको पत्रिका

साझाकुरा

राष्ट्रिय दैनिक

www.sajhakuranews.com

काठमाडौं टप टेलर्स

अब टीसीएन रोडमा...

विगत लामो समयदेखि मेनरोड बुद्धचोकमा रहेर तपाईंको सेवामा समर्पित काठमाडौं टप टेलर्स अब हेटौडा-१० सीमा चोकबाट टीसीएन रोडतर्फ टुईसय मिटर पश्चिम दायितर्फ बर्जर पेन्टको डिलरसँगै सरेको जानकारी जराउँदछौं ।

प्रो. विष्णुलाल महर्जन
९८४५०२२६५५

वनकरिया भन्छन्, 'लालपुर्जा दिलाउनेलाई मत' फागुन १५ भित्र जेनजी घाइतेको विवरण उपलब्ध गराउन निर्देशन

साझाकुरा संवाददाता

हेटौडा, १० फागुन/मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिका-४ मुसुंघापमा बसोबास गर्ने लोपोन्मुख तथा अतिसीमान्तकृत वनकरिया समुदायका राम वनकरियाले सामाजिक सञ्जालबाट फागुन २१ गते हुन गइरहेको प्रतिनिधिसभा निर्वाचनबारे थाहा पाए पनि मत कसलाई र कसरी हाल्ने ? भन्ने अन्यालमा छन् ।

गाउँसहर सबैतिर चुनावको चर्चले व्यापकता पाइरहेका पूर्वपश्चिम राजमार्गबाट करिब चार किलोमिटर दूरीमा रहेको वनकरिया बस्तीमा भने अर्कै कुनै चुनावी चहलपहल छैन । निर्वाचनमा कुन उम्मेदवारलाई, कसरी मत हाल्ने भन्नेमा अन्यालता भएको उनको भनाइ छ । निर्वाचनको भित्त नजिकिँदै जाँदा पनि मतमान्न यो बस्तीमा अहिलेसम्म कुनै उम्मेदवार तथा दलका नेता कार्यकर्ता नपुग्दा स्थानीय बेखर जस्तै भएका हुन् । 'अहिलेसम्म कुनै नेता भोटमान्न आएका छैनन् । भोट कसरी हाल्ने भन्ने सिकाउन पनि कोही आएका छैनन्', रामले भने, 'मोवाइल र रेडियो एफएमबाट चुनावबारे खबर पाएका छौं तर, कसरी भोट हाल्ने भने हामीलाई केही थाहा छैन ।'

'गाउँघरमा चारैतिर उम्मेदवार मतमान्न पुगेपनि हाम्रो बस्तीमा कुनै उम्मेदवार आउनुभएको छैन', उनले भने, 'खोई के कारणले हाम्रो बस्तीमा उम्मेदवार मतमान्न आएनन् थाहा छैन ।' यो बस्तीमा २४ परिवार वनकरिया समुदायको बसोबास छ । कुनैबेला पसाको मध्यवर्ती क्षेत्र चुरेघाँचमा फिरन्ते जातिकासभामा चिनिने लोपोन्मुख वनकरिया जातिलाई सरकारले २०६३ सालमा जंगली जीवनबाट मानवबस्तीमा सारेको थियो । जिल्ला वन कार्यालय मकवानपुरले कबूलियती वन समूहअन्तर्गत ९ हेक्टर जमिन उपलब्ध गराएको थियो । यही ठाउँमा वनकरिया समुदायका मानिस करिब २० वर्षदेखि बस्दै आएका छन् । वि.सं. २०७८ को जनगणनाअनुसार वनकरिया जातिको कूल जनसंख्या १८०० मातृभाषा बोल्ने जनसंख्या ८६ मात्र छ ।

वनकरिया जातिको नेपालको त्यो बस्तीमा मात्र बसोबास रहेको वनकरिया समुदायकी अगुवा सन्तोषी वनकरियाले जानकारी दिइन् । उनकाअनुसार बस्तीमा हाल ४५ महिला र ४६ पुरुष गरी ९१ जना वनकरिया छन् । बस्तीका ९१ मध्ये ५० जनाको नागरिकता बन्सकेको जनाउँदै उनले २६ जनाको मतदाता नामावलीमा नाम

उल्लेख गरिन् । केही वर्षअघिसम्मका फिरन्ते वनकरियाले अहिले खेतीपातीसँगै कुबुरा, बाख्रा र भैँसी पालेका छन् भने कोही ज्याला मजदुरीको काम गर्दछन् । बिहान र बेलुकाको जोहो गर्नमा व्यस्त रहने ती बस्तीका स्थानीय सन्तमाया वनकरियाले भनिन्, 'अहिलेसम्म तीनवटा चुनावमा मतहालेर प्रतिनिधि जितिएर पठाउँछौं तर, कसैले आफूहरूको समस्या बुझ्न सकेका छैनन् ।' त्यसैले आफूता समस्या बुझ्ने र समस्या समाधान गर्ने उम्मेदवारलाई मत दिने उनको भनाइ छ ।

निर्वाचनका बेला आफूहरूलाई भोट लिने तर, चुनाव जितेपछि नेताहरू बस्तीमा फर्केर नआउने गरेका भन्दै यहाँका मतदाताले गुनासो गरेका छन् । वनकरिया समुदायले बसोबास गरिरहेको जग्गाको लालपुर्जा माग गर्दै आएका छन् । 'सरकारले हामीलाई यहाँ ल्याएर राख्यो, हामी २० वर्षदेखि यहाँ बस्दै आएका छौं, सन्तमायाले भनिन्, '२० वर्षका लागि हामीलाई यहाँ बसोबास गरायो, अहिलेसम्म हाम्रो नाममा जग्गा आउन सकेन । कुन दिन यो ठाउँ पनि छोडनुपर्ने हो भन्ने अन्याल र त्रासमा हामी छौं ।' चुनावका बेला नेताहरूले लालपुर्जा दिलाउँछौं भन्ने प्रतिबद्धता गरेर जान्छन्, विष्णुमाया वनकरियाले भनिन्, 'तर, जितेर गएपछि फर्केर कोही आउँदैनन् । हामीले लालपुर्जा पाउने कि नपाउने ? भन्ने अन्यालतामा छौं ।' बसोबास गरेको जग्गाको लालपुर्जा नहुँदा चाहेर पनि कुनै व्यापार, व्यवसाय गर्न नसकिएको उनको भनाइ छ । 'आफूहरू मुख्य समस्या जग्गाधनी लालपुर्जा हो',

सन्तोषीले भनिन्, 'जग्गाधनी लालपुर्जाका लागि स्थानीय सरकार देखि प्रदेश र संघीय सरकारलाई गुहार्छौं तर, अहिलेसम्म सफल हुन सकेका छैनौं ।' 'हामीले मतदिएर नेतालाई जितिएर पठाउँछौं तर, अहिलेसम्म जग्गाधनी पुर्जा पाउने वा नपाउने निश्चित भइसकेको छैन', सन्तमायाले भनिन्, 'हाम्रो भोट लिएर थुप्रै नेता कुसीमा पुगे तर, हाम्रो समस्या ज्यूँकार्युँ छन् । चुनावका बेला यो गर्दिन्छु, त्यो गर्दिन्छु भनेर मत लिने तर, चुनाव जितेपछि हाम्रो समस्या बुझ्न एकपटक आउँदैनन् ।'

मतदान गर्न तयार भएपनि कसलाई र कसरी मतहाल्ने भन्नेमा अन्यालता रहेको बताउँदै उनले जग्गाको लालपुर्जा दिलाउने उम्मेदवारलाई मात्र मतदान गर्ने धारणा राखिन् । यसक्षेत्रमा विभिन्न राजनीतिक दलका १६ र स्वतन्त्र पाँच गरी २१ जना उम्मेदवार चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् । यो क्षेत्रमा नेपाली कांग्रेसबाट बुद्ध लामा, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) बाट महेश कुमार बर्तौला, नेपाली कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)बाट लवशेर विष्ट, राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा)बाट रामबहादुर थोकर, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)बाट प्रशान्त उप्रेती, प्रगतिशील लोकतान्त्रिक पार्टीबाट सन्तोष विष्ट, श्रम संस्कृति पार्टीबाट युनेश लामा सितान, उज्यालो नेपाल पार्टीबाट डा.प्रवीणकुमार स्याङ्तान चुनावी मैदानमा छन् ।

त्यस्तै नेपाल मजदुर किसान पार्टीबाट सरोज तामाङ, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी) बाट राम घलान, जनता समाजवादी पार्टीबाट छविमाल वाइबा, मझोल नेशनल अर्गनाइजेसनबाट हीरालाल स्याङ्तान, संयुक्त नागरिक पार्टीबाट शुभराज प्रजा चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् । स्वतन्त्ररूपमा कृष्णराम श्रेष्ठ, रमेश आचार्य, प्रतिभा बानियाँ, अमृत बल्लगायत चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् । यीमध्ये एमालेका बर्तौला अघिल्लो २०७९ को प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा सोही क्षेत्रबाट ३४ हजार ९१६ मत ल्याएर निर्वाचित भएका थिए । राप्रपाका थोकर दोस्रोपटक चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका छन् ।

अन्य उम्मेदवार पहिलो प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा उम्मेदवारी दिएका छन् । कांग्रेसका लामा पार्टीको मकवानपुर जिल्ला सभापति हुन् । अन्य दलबाट उम्मेदवार फेरिदा एमालेले पुनःबर्तौलालाई उम्मेदवार बनाएको छ । उम्मेदवारी दर्ता गराएसँगै यतिबेला उम्मेदवार आफूना एजेण्डा बोकेर मतदाताको घरदैलीमा पुग्न थालेका छन् । यो क्षेत्रमा हेटौडा उपमहानगरपालिकाको चारवटा वडासहित थाहा नगरपालिका, राक्सिराङ गाउँपालिका, कैलाश गाउँपालिका, इन्द्रसरोवर गाउँपालिका, मनहरी गाउँपालिका, भीमफेदी गाउँपालिका र मकवानपुर गढी गाउँपालिकाको ४ वटा वडा पर्छन् । मकवानपुर क्षेत्र नं २ मा ८२ हजार ३३२ पुरुष र ७४ हजार ५६६ महिला गरी एक लाख ५६ हजार ८९९ मतदाता छन् । यो क्षेत्रमा १०५ मतदानस्थलमा १९६ मतदान केन्द्र रहेका छन् ।

वनकरिया समुदायले मतदान गर्ने केन्द्र भने मनहरी-४ मसिनेको पशुपतिनाथ मावि हो । भौगोलिकरूपमा विकट मानिएको यस क्षेत्रमा चेपाङ र तामाङ समुदायको बाहुल्यता छ । जनजाति बाहुल्य रहेको यो क्षेत्रमा जातीय मत आकर्षित गर्ने रणनीतिका साथ नेपाली कांग्रेसले लामालाई उम्मेदवार बनाएको देखिन्छ । थाहा नगरको कुशल नेतृत्व गरेका निवर्तमान नगरप्रमुख लवशेर विष्टलाई नै नेपाल प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचनका लागि उम्मेदवार बनाएको छ ।

साझाकुरा संवाददाता

हेटौडा, १० फागुन/सरकारले जेनजी प्रदर्शनका क्रममा घाइते भएकाहरूको विवरण उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल)लाई निर्देशन दिएको छ ।

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयका प्रवक्ता डा.प्रकाश बुढाथोकीले जेनजी आन्दोलनका क्रममा छुट्टै भएका घाइतेको विवरण उपचारमा संलग्न सबै स्वास्थ्य संस्थालाई तत्काल स्वास्थ्य मन्त्रालयमा उपलब्ध गराउन निर्देशन दिइएको बताएका छन् । उनका अनुसार जेनजी आन्दोलनका घाइतेको उपचार र रातहलाई प्रभावकारी बनाउन गठित समन्वय समितिले

यही फागुन १५ गतेभित्र घाइतेको विवरण उपलब्ध गराउने निर्णयनुसार मन्त्रालयले सबै स्वास्थ्य संस्थालाई निर्देशन दिएको हो ।

मन्त्रालयका प्रवक्ता डा. बुढाथोकीले घाइतेको सूचीकरण र वर्गीकरण पुनःवर्गीकरणसम्बन्धी कार्य समयमा सनका लागि यही फागुन १५ गतेभित्र विवरण उपलब्ध गराउन भनिएको बताए । उनले फागुन १५ गतेभित्र आएका निवेदनउपर छानबीन गरी घाइतेको अन्तिम नामावली सार्वजनिक गरिने जानकारी दिए । प्रवक्ता डा. बुढाथोकीका अनुसार अहिलेसम्म २०० जना घाइतेको मात्र वर्गीकरण विवरण उपलब्ध भएको छ । उनले

जेनजी प्रदर्शनका क्रममा धेरै घाइते भएपनि सामान्य घाइते भएकालाई केही सुविधा उपलब्ध नहुने भएकाले पनि सम्पर्कमा नआएको हुनसक्ने बताए ।

सरकारले जेनजी प्रदर्शनका क्रममा अतिगम्भीर वर्गीकरणमा परेकालाई र ती घाइतेलाई स्याहार गर्नेलाई मासिक नौ हजार, गम्भीर घाइतेलाई मासिक नौ हजार र मध्यम घाइतेलाई मासिक चार हजार उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको प्रवक्ता डा. बुढाथोकीले जानकारी दिए । उनका अनुसार जेनजी प्रदर्शनका क्रममा दुई हजार ५९९ जना घाइते भएका मन्त्रालयको तथ्यांकमा उल्लेख छ ।

BAJAJ GRAND EXCHANGE MELA

BIKE लैजाउँ मात्रै नागरिकताको भ्रममा

यही २०८२ फागुन १० देखि १५ गते सम्म
स्थान: हेटौडा बाइपास रोड नजिकको कफी बार

ON THE SPOT
FINANCE AVAILABLE
NO SERVICE CHARGE

ADDITIONAL VALUATION
8,000/-

ATTRACTIVE CASH
DISCOUNT

FREE ACCESSORIES

HORIZON AUTO PVT. LTD.
9801305439, 9855068461

उपमहानगरद्वारा सात महिनामा

२२ करोड राजस्व संकलन

साझाकुरा संवाददाता

हेटौडा, १० फागुन/हेटौडा उपमहानगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्षको पहिलो सात महिनामा २२ करोड ४५ लाख ४९ हजार ४८५ रुपैयाँ राजस्व संकलन गरेको छ ।

उपमहानगरपालिकाको राजस्व शाखाप्रमुख मनोज सुवेदीका अनुसार अघिल्लो आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा २२ करोड ४३ लाख ८४ हजार ८८८ रुपैयाँ राजस्व संकलन भएको थियो । यस आधारमा चालु आवको सात महिनामा राजस्व संकलन अघिल्लो वर्षको तुलनामा सामान्य वृद्धि भएको देखिएको छ । उपमहानगरपालिकाले चालु आवको सात महिनामा सम्पत्ति करबाट ५ करोड ५४ लाख ९३ हजार १३८ रुपैयाँ, घरबहाल करबाट ३ करोड

४४ लाख ७० हजार ७०६ रुपैयाँ र नक्सा पास दस्तुरबाट १ करोड २१ लाख २७ हजार २७ रुपैयाँ राजस्व संकलन गरेको छ ।

त्यसैगरी, पूर्वाधारसेवाको उपयोगमा लाग्ने करबाट २ करोड ४४ लाख ४९ हजार २४० रुपैयाँ, सिफारिस दस्तुरबाट १ करोड ७० लाख ३९ हजार १०० रुपैयाँ, बहाल विटोरी करबाट १ करोड ७२ लाख ४४ हजार १४९ रुपैयाँ

तथा व्यवसाय करबाट १ करोड ७१ लाख २ हजार ६१६ रुपैयाँ उठाइएको छ । अन्य विन्नीबाट ३ करोड २ लाख २३ हजार रुपैयाँ राजस्व प्राप्त भएको राजस्व शाखाले जनाएको छ । उपमहानगरले कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउँदै आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्ने लक्ष्यका साथ विभिन्न सुधारका कार्यक्रम अघि बढाइरहेको जनाएको छ ।

साजाकुरा
हाम्रो कुरा

कहिले पूरा होला बोटेको माग ?

मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने बोटे समुदाय पेशा परिवर्तन गर्न बाध्य भएका छन् । पुख्रिदेखि राप्ती खोला र नजिकैको वनजंगलको भरमा जीविकोपार्जन गर्दै आएको बोटे समुदाय अहिले यसको विकल्पको खोजीमा लागेका छन् । मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिकामा रहेका बोटे समुदायका करिब ६५ परिवार अहिले खोला र वनजंगलको विकल्पको खोजीमा जुटेका हुन् । राप्ती खोलामा माछा मारेर बिक्री गर्दै आएका बाटो समुदायलाई पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जका सुरक्षाकर्मीले खोलामा जाल हानेर माछा मार्न प्रतिबन्ध लगाएपछि उनीहरूको पेशा नै संकटमा पर्दै गएको हो । केहीवर्ष पहिले राप्ती र मनहरी खोलामा माछा मार्नका लागि पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जले अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) दिएको थियो तर, त्यो लाइसेन्स पनि तीन वर्षेदेखि नवीकरण भएको छैन । ३५ जना बोटेलाई दिइएको अनुमतिपत्र नवीकरण गर्न भनेर पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जको आधाभार कार्यालयमा लगेको तर, नवीकरण भएर आएन । वनजंगलको भरमा जीविकोपार्जन गर्न पनि समस्या भएको छ राष्ट्रिय निकुञ्जमा प्रवेश गर्न सुरक्षाकर्मीले दिदैनन् सामुदायिक वनमा कुरिलो, अमिसो जस्ता कुरा छैनन् ।

माछामार्न अनुमतिपत्र नवीकरण नभएपछि उनीहरूले वैकल्पिक पेसाको रूपमा ज्याला मजदुरी गर्न थालेका छन् । वैकल्पिक पेसाको रूपमा यहाँका बोटे समुदायले मनहरी गाउँपालिकाको सहयोगमा सामुदायिक माछापोखरी निर्माण गरेका थिए तर, त्यो पनि एकवर्ष मात्र चल्थो । गाउँपालिकाले दोस्रो वर्षमा सहयोग नगरेपछि सामुदायिक पोखरी पनि संकटमा पर्‍यो । पहिला दैनिकी चलाउनका लागि माछा मार्न जानुपर्ने भए पनि अहिले माछा मार्न लुकीछिपी मात्र जाने गरेका छन् । मनहरीको बोटे समुदायको अगुवा महिला कान्छीमायाले कार्यपालिका बैठकमा पनि बोटे समुदायको उत्थानका लागि सीपमूलक, आयमूलक कार्यक्रम चाहिएको कुरा उठाउने गरेको भएपनि सुनुवाइ भएको छैन । जंगल र खोलामा धेरै जाने जाति भनेर चिनिएको यो समुदायमा पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्जले उनीहरूलाई दिइएको माछामार्न अनुमतिपत्र नवीकरण गरिदिए आफूहरूको जीवननयापन सहज हुने बताउँछन् । मनहरीका बोटे समुदायले बाख्रा, गाइबस्तुपालन, खेती-किसानीलगायत काममा लामो खोला र वनजंगल जान कम भएको छ । खोलामा गएर माछा मार्ने, जंगलमा गएर न्युरो, कुरिलोको जरा, तामालागायत संकलन गरेर बेच्नुभन्दा अरुको जग्गा भाडामा लिएर खेतीपाती गर्ने गरेका छन् । नेपालमा बोटे जातिको बसोबास मकवानपुर, उदयपुर, सिन्धुली, चितवन, नवलपरासी, तनहुँ, गुल्मी, लमजुङलगायत केही जिल्लामा मात्र पाइन्छ । चितवनको माडीक्षेत्र बोटे जातिको सबैभन्दा धेरै बसोबास भएको क्षेत्र मानिन्छ । विसं २०७८ सालको जनगणनाअनुसार देशभर बोटे जातिको जनसंख्या ११ हजार २५८ छ । पुरानो पुस्ताले पनि नेपाली भाषा नै बोल्दिने समस्याका कारण नयाँ पुस्तामा भाषाप्रतिको ज्ञान कम हुँदैजाँदा बोटे भाषा संकटमा परेको उनीहरू बताउँछन् । पुरानो पुस्ताले आफ्नै घरमा पनि मातृभाषा प्रयोग नगर्दा नयाँ पुस्तामा भाषाको पुस्तान्तरण हुन नसकेको हो ।

बोटे जातिको भाषा, संस्कृति, पोशाक, परम्परा जोगाउनु जरुरी छ भन्ने लागेको छ पाका पुस्तालाई । तर, नयाँ पुस्ता यो मान्ने पक्षमा देखिदैन । बोटे जातिको इतिहास प्रकृतिसँग नजिक छ । त्यसैले मनहरीका बोटेले देउराली सिमलको रूखको फेदमा सामूहिक पूजा गर्ने थलो बनाएका छन् । साउने संक्रान्तिमा खोला, घाटमा गएर पूजा गर्ने चलन छ । खोलामा माछा मार्ने वा ढुंगा चलाउने क्रममा कुनै अप्ठ्यो घटना नहोस् भनेर पूजा गर्ने चलन रहेको उनीहरू बताउँछन् । बस्तीमा बिरामी पर्दा सुस्मा धामीले धूपअक्षता गरेपछि मात्र स्वास्थ्यकेन्द्र लैजाने चलन छ । यो जातिको आफ्नै मौलिक मुख्य पर्व भने खासै छैन । हिन्दु धर्मावलम्बीले मान्ने दसैँ, तिहार र तीज उनीहरूको पनि चाडपर्व हो । हिन्दु धर्मावलम्बीका अन्य समुदायले भैँ यिनीहरू यी चाड एकापसमा शुभकामना आदानप्रदान गरी रमाइलोसँग मनाउँछन् । उनीहरू चण्डीपूणिमा (वैशाख पूर्णिमा) बली दिएर मनाउँछन् । उनीहरूको आफ्नै कूलपूजा हुने गरेको छ । यस्तो पूजामा आफ्नो कूलदेवतालाई सेतो भाले चढाउने चलन छ । ठूलो रूखको फेदमा ढुंगा राखेर त्यसैलाई देवता मानी पूजा गर्छन् । त्यस्तै वैशाखमा भाँक्रीपूजा गर्छन् भने भदौमा वाइपूजा गर्छन् ।

ग्राहकबिनाको पसल खोल्दैनौं, विधि-पद्धतिको पक्षमा उभिन्छौं

हरिबोल गजुरेल

नेपालको कम्प्युनिस्ट आन्दोलनको आधारभूत मूल्य भनेकै विधि-पद्धति, सामूहिक निर्णय र संस्थागत प्रक्रियाप्रतिको सम्मान हो । तर पछिल्लो समय पुष्पकमल दाहाल र माधवकुमार नेपालका गतिविधिले केन्द्रीय समितिलाई औपचारिकताको खोल मात्र बनाइदिए गएको अनुभूति हुन थालेको छ । मनपरी निर्णय लिने प्रवृत्ति तीव्र हुँदै गएको देखिन्छ । सतहमा यो विषय प्राविधिककस्तो देखिए पनि यसको जरो गहिरो वैचारिक विचलनमा छ । नेतृत्वले आफैँले बनाएको नियमलाई आफूअनुकूल तोडमोड गर्न थालेपछि प्रश्न केवल प्रक्रियामात्र मात्र होइन- सम्पूर्ण राजनीतिक संस्कारमाथि उठ्छ ।

आफूले निर्माण गरेको विधि-पद्धति आफैँले उल्ट्याउनु सामान्य वृत्ति होइनह यो सङ्घनात्मक नैतिकताको पतनको सङ्केत हो । विधि कमजोर भयो भने व्यक्ति बलियो हुन्छ, संस्था कमजोर भयो भने गुट बलियो हुन्छ । यही बाटोले पार्टीलाई सिद्धान्तबाट विचलित गर्दै अवरसवादको दलदलमा धकेले जोखिम बढाउँछ । यति नाङ्गो र भद्दा केन्द्रीकरण भइरहँदा पनि फलनाथ खनालबाहेक अन्य नेताहरू मौन बस्नु केवल सहमति मात्र होइन- शक्ति सन्तुलनको भय, व्यक्तिगत भविष्यको गणित र मनोवैज्ञानिक दबावको परिणाम पनि हो । लोभ-नालच, आस-नास, अतिशय र अतिविश्वासबाट मुक्त हुन नसक्दा नेतृत्व र कार्यकर्ता पछि यथाथं मूल्याङ्कन गर्न असफल हुन्छन्, र त्यसको प्रतिफल सङ्घनात्मक विचलनका रूपमा देखिन्छ ।

मूल प्रश्न सरल छ- पार्टी विधि र सिद्धान्तअनुसार चल्ने हो कि व्यक्तिको इच्छानुसार ? यदि समयमै आत्मसमीक्षा भएन भने विधि-पद्धतिको खिल्ली उडाउने यही प्रवृत्तिले सङ्घनको नैतिक मेरुदण्ड नै भाँचेर ।

निर्वाचन प्रक्रियाका दृष्टिको स्वेच्छाचारिता

२०८२ को सौय निर्वाचनको सन्दर्भमा यो प्रवृत्ति अफ स्पष्ट रूपमा प्रकट भएको छ । प्रचण्ड-माधवको सर्कुलरअनुसार कार्यदल निर्माण गरेर सिन्धुलीमा उम्मेदवार सिफारिस प्रक्रिया अघि बढाइएको थियो । निर्वाचन क्षेत्र नं. १ मा राजन दाहाल, चित्रबहादुर लुङ्गेली, डेकेन्द्र सुवेदी, जानुका तिमल्सिना र विजय खड्काको नाम सर्वसम्मत सिफारिस भयो भने क्षेत्र नं. २ मा पुष्पकमल दाहाल, हरिबोल गजुरेल, पानीराज बज्जन्, महेश्वर दाहाल, अमिता राई र सुमन रानाको नाम सर्वसम्मत रूपमा सिफारिस गरिएको थियो ।

पछि पुष्पकमल दाहालले रुकुम पूर्वबाट उम्मेदवारी दिने निर्णय गरेपछि स्वाभाविक रूपमा क्षेत्र नं. २ का सिफारिस गरिएका व्यक्तिमध्येबाट कसैलाई टिकट दिनु प्रक्रियासम्मत कदम हुनुपर्ने थियो । तर जिल्ला कार्यदल र सिफारिस

उम्मेदवारसँग परामर्शको त कुरै छैन, जानकारीसमेत नगराई क्षेत्र नं. १ बाट सिफारिस भएका राजन दाहाललाई प्रदेश कमिटीमार्फत अनधिकृत सिफारिस गराएर २०८२ माघ ४ गते सिन्धुली-२ को टिकट दिइयो । यो निर्णयले विधि र प्रक्रियाको गरिमा मात्र घटाएन- जिल्लाका नेता-कार्यकर्ताको आत्मसम्मानमाथि पनि ठाडो प्रहार गर्‍यो ।

यस स्वेच्छाचारि निर्णयलाई २०८२ माघ ५ गते बसेको जिल्ला कार्यदल बैठकले अस्वीकार गर्दै सच्याउन माग गर्‍योह गल्ती नसच्याए स्वतन्त्र उम्मेदवार उठाउने निर्णयसमेत गरियो । सोही आधारमा क्षेत्र नं. २ बाट मैले प्रस्तावको भूमिका लिएपछि महेश्वर दाहालको उम्मेदवारी दर्ता भयो, जुन जिल्ला संयोजक पानीराज बज्जन् समर्थक बसेर सम्पन्न गरिएको थियो । आज मैदानमा मुलतः दुई धार स्पष्ट छन्- जिल्ला पार्टी कार्यदलको निर्णयअनुसारको उम्मेदवारी र केन्द्रबाट थोपरिएको उम्मेदवारी । यो व्यक्ति चयनको विवाद होइनह विधि र स्वेच्छाचारिताबीचको प्रत्यक्ष टकराव हो ।

ऐतिहासिक सन्दर्भ र राजनीतिक सन्दर्भ

यो अवस्थालाई महाभारतको युद्धपूर्वको अवस्थासँग तुलना गर्न सकिन्छ । युधिष्ठिरले पाँच भाइ पाण्डवका लागि पाँच गाउँ मात्र माग्दा पनि दुर्योधनले 'सियोको टुप्पोबराबर जमिन पनि दिन्न' भन्ने अहङ्कार देखाएपछि अन्यायविरुद्ध न्यायको पक्षमा समाज उभिएको प्रसङ्ग स्मरणिय छ । अन्ततः सत्यको विजय भयो र अन्यायको पतन भयो ।

आज वरिष्ठ साहित्यकार खगेन्द्र सङ्गौला, डा. विद्यानाथ कोइराला र घनश्याम भुसाल जस्ता व्यक्तित्वहरूले सार्वजनिक रूपमा बोल्नुपर्ने अवस्था सिर्जना हुनु आफैमा गम्भीर सङ्केत हो । इतिहासको सन्देश स्पष्ट छ- शक्ति दुरुपयोग टिकाउ हुँदैन । इतिहासको जगमा उभिएको वर्तमान र भविष्यले अन्ततः हिसाबकिताब गर्छ । नेपाल र चिनियाँ कम्प्युनिस्ट आन्दोलनमा पनि यस्ता सैर्ष नयाँ होइन् । पुष्पलाल श्रेष्ठको

आज अैदानमा मुलतः दुइ धार स्पष्ट छन्- जिल्ला पार्टी कार्यालयको निर्णयअनुसारको जिम्मेवारी र केन्द्रबाट थोपरिएको उम्मेदवारी । यो व्यक्ति चयनको विवाद होइनह विधि र स्वेच्छाचारिता बीचको प्रत्यक्ष टकराव हो ।

वैचारिक सैर्ष होस् वा चिनियाँ कम्प्युनिस्ट पार्टीभित्रको सैर्ष, अन्ततः सन् १९३५ मा माओत्से-तुङ र २०२५ सालमा पुष्पलाल पुनः स्थापित भए । यसले विचार र विधिको पक्षमा उभिने नेतृत्व अन्ततः टिके देखाउँछ । यसको विपरीत विचार, विधि र पद्धतिविरुद्ध उभिने नेतृत्वको पतन पनि अवश्यम्भावी हुन्छ, जसको उदाहरण केशरजङ्ग रायमाफ्ठीको राजनीतिक अवसान हो ।

निष्कासन र विधिको प्रश्न

म र महेश्वर दाहाललाई गरिएको निष्कासन तथा बृद्धिमान माफ्ठी र पानीराज बज्जन्लाई जिम्मेवारीबाट हटाउने निर्णयले अर्को गम्भीर प्रश्न उठाएको छ । विधि-पद्धतिको भाषण गरेर नयाँने माधव नेपालको अवस्था टिठलागो देखिन्छ, र प्रचण्डको शैली दुर्योधनको अडानभन्दा कम प्रतीत हुँदैन । विनास्पष्टीकरण निष्कासन गर्ने अधिकार कुन विधानको कुन धाराले दिएको हो? पार्टीबाट निष्कासन गर्ने अधिकार संयोजक-सहसंयोजकलाई छ कि केन्द्रीय समितिलाई ? प्रश्न गम्भीर बनेको छ ।

अनधिकृत निष्कासनको कारबाही

फिर्ता लिन र मापदण्डविपरीत गरिएको उम्मेदवार चयन सच्याउन माग राखेर संयोजक र सहसंयोजकलाई मैले पठाएको पत्रको जवाफ अझै आएको छैन । पार्टीलाई निजी कम्पनीभैँ सञ्चालन गर्ने प्रवृत्तिले खतरनाक दिशातर्फ सङ्केत गर्दछ । बृद्धिमान माफ्ठी र पानीराज बज्जन् केन्द्रीय सदस्य हुँदा बागमती प्रदेश कमिटीले उहाँहरूलाई जिम्मेवारीबाट हटाउने अधिकार राख्छ कि राख्दैन ? यो पनि स्पष्ट हुनुपर्ने विषय हो । यदि व्यक्तिको इच्छालाई नै विधान मान्ने हो भने त्यो सङ्घन होइन, जङ्गली शासनको अन्त्य हो । यस्तो प्रवृत्तिले पार्टीलाई मात्र होइन, गणतन्त्र र लोकतान्त्रिक मूल्यकै उपहास गर्छ ।

विद्रोहको पृष्ठभूमि र व्यापक सङ्केत

विद्रोह पार्टीभित्रको होस् वा बाहिरको- त्यो सधैं परिस्थितिजन्य हुन्छ । राजनीतिक विस्फोटका सामग्रीहरू लामो समयदेखि थुप्टि आएको असन्तोष र आक्रोशको परिणाम हुन्छन् । सिन्धुलीको घटना पनि त्यसैको प्रतिफल हो- टिकट वितरणको सन्दर्भमा प्रकट भएको

असन्तोषको प्रतीकात्मक विस्फोट । पार्टीले समयमै संवाद र समाधान खोजेको भए यस्तो अवस्था आउँदैनथ्यो ।

सिन्धुलीमै विद्रोह किन उत्कर्षमा पुग्यो भन्ने प्रश्नको विश्लेषण हुँदै जाला, तर यसले एउटा सन्देश भने स्पष्ट दिएको छ- स्वेच्छाचारिता, परिवारवाद र विकृति-विसङ्गतिप्रति देश-विदेशमा रहेका नेता-कार्यकर्ताको आक्रोश अब दबाएर राख्न सकिने अवस्थामा छैन ।

निष्कर्ष : विचार र रूपान्तरणको लडाईँ

विचार र विधिको प्रश्न एमाले-माओवादी एकतापछि बनेको नेपाल कम्प्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) निर्माणकालदेखि नै उठ्दै आएको हो । आजको सैर्ष व्यक्ति वा पदका लागि होइनह विचार, विधि, मूल्य र राजनीतिक नैतिकताका लागि हो । समयमै उपचार र सुधार भए पार्टी सङ्घन बलियो हुन्छह नभए पतनको गति तीव्र हुन्छ । यतिखेर नेतृत्वले सत्यलाई तोडमोड गरेर प्रस्तुत गरिरहेको देखिए पनि इतिहासको अर्को सत्य पनि उतिकै स्पष्ट छ- सत्य र विधिको पक्षमा उभिनेहरू अन्ततः पराजित हुँदैनन् ।

यो वैचारिक विद्रोहको पहल प्रचण्डसँगका विभिन्न चरणका अन्तरविरोध तथा मोहन वैद्य, सीपी गजुरेल, रामबहादुर थापा, नेत्रविक्रम चन्द, धर्मेन्द्र बास्तोला, ईश्वरी दाहाल (असरे काका), बाबुराम सार्की, विश्वभक्त दुलाल (आहुति), घनश्याम भुसाल र जनार्दन शर्मा-राम कार्कीसम्म आइपुग्दा प्राप्त अनुभव र शिक्षाबाट निष्कर्ष निकाल्दै अघि बढेको हो ।

साथै 'पहरे र हेर' को नीति अवलम्वन गर्दै भूमिका निर्वाह गरिरहेका लोकेन्द्र विष्ट, कुमार दाहाल, रमेश गुरागाईँ र विनोद दाहाललगायत कमरेडहरूको सुफावलाई गम्भीर तापुर्वक आत्मसात् गर्दै पार्टीलाई नयाँ सिराबाट रूपान्तरण गर्ने तथा समग्र कम्प्युनिस्ट आन्दोलनलाई पुनः एकताबद्ध र वीकृत गर्ने सङ्कल्पमा यो अभियान आधारित रहनेछ । पार्टी छोडेर होइन, घमंकेबिनाको पसल खोलेर होइन, माओ र पुष्पलालका विचारका अनुयायी बनेर विजयको फन्दा गाडिनेछ ।

(साभार: अन्ताराष्ट्रिय)

राखपाको वाचापत्रका सात विरोधाभास

अर्जुन आचार्य

वैकल्पिक शक्तिको रूपमा उदाएको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (राखपा)ले आगामी निर्वाचनमा बहुमतका साथ सरकार बनाउने दाबी गर्दै आएको छ । त्यही अनुसार राखपा अहिले भावी प्रधानमन्त्रीको रूपमा बालेन्द्र शाहलाई अगाडि सारेर देश दौडाहा गरिरहेको छ ।

राखपाले आफ्नो घोषणापत्र पनि सार्वजनिक गरेको छ । कर्णालीमा पुगेर सार्वजनिक गरेको घोषणापत्रको पूर्ण र विस्तृत विवरण भने शनिबार सार्वजनिक भएको छ । 'अनुहार होइन, थिति फेरे' नारा बोकेर निर्वाचनमा होभिएको यो दलले सार्वजनिक गरेको वाचापत्रमा नयाँ नेपालको चित्र त कोरिएको छ, तर त्यस वाचापत्रमा उल्लेखित कतिपय विषयहरूमा विरोधाभास पनि देखिएको छ ।

४० पृष्ठ लामो वाचापत्रमा महत्वाकांक्षी योजना र पार्टीको सैद्धान्तिक धरातलमै नीतिगत ढ्ङ्ङ देखिन्छ । राखपाको वाचापत्रको पृष्ठ १३ मा अर्थतन्त्रको संरचना बदल्ने एउटा ठूलो ठूलो दाबी गरिएको छ । 'आगामी पाँच वर्षभित्र नेपाललाई 'रेमिट्यान्सको मात्र भर पर्ने परनिर्भरताबाट मुक्त गरी उत्पादन र निर्यात-उन्मुख अर्थतन्त्रतर्फ मोडिनेछ', वाचापत्रमा भनिएको छ ।

यो सुन्दा आकर्षक पनि छ । तर वाचापत्रको पृष्ठ १० र ११ मा वैदेशिक रोजगारी र रेमिट्यान्सलाई नै संस्थागत गर्ने दीर्घकालीन योजनाहरू छन् । पृष्ठ १० मा भनिएको छ, 'विदेशमा बस्ने नेपालीहरूका लागि सोभरेन डायस्पोरा फण्डको कार्यान्वयन गरिनेछ ।' त्यस्तै, पृष्ठ ११ मा लेखिएको छ, 'सुरक्षित लगानी र सम्मानित देश फिर्ताको वातावरण, मर्यादित वैदेशिक रोजगारी ।'

पाँच वर्षमै रेमिट्यान्स मुक्त अर्थतन्त्र बनाउने लक्ष्य राख्ने पार्टीले किन सोभरेन डायस्पोरा फण्ड जस्ता रेमिट्यान्स र विदेशी मुँनीमा आधारित दीर्घकालीन संघर्षको वकालत गरिरहेको छ ? यदि पाँच वर्षमा नेपालीहरू स्वदेशमै स्वरोजगार हुने हुन् भने यो फण्ड कसका लागि ? यसले के देखाउँछ भने राखपा एकातिर युवाहरूको भावना जित्न रेमिट्यान्स मुक्तको नारा लगाउँछ भने अर्कोतिर यथाथंमा वैदेशिक रोजगारीकै पुँजीमा

राज्य चलाउने योजना बुनिरहेको छ ।

यस्तै वातावरणीय मुद्दामा राखपा निकै संवेदनशील देखिन खोजेको छ । वाचापत्रको पृष्ठ ६ मा 'नेट-जेरो' नेपालको सङ्कल्प गरिएको छ । 'हामी नेपाललाई वातावरणीय दिगोपनाको अनिवार्य सर्तमा राखेर 'नेट-जेरो' नेपाल निर्माण गर्न संकल्प गर्छौं', त्यहाँ उल्लेख छ । तर विकासको सिग्नेचर आयोजना र पूर्वाधारको तथ्याङ्क हेर्दा यो प्रतिबद्धता केवल कागजमा सीमित हुने देखिन्छ । वाचापत्रको पृष्ठ १५ र २८ मा लेखिएको छ, '१५ हजार मेगावाट विद्युत जडित क्षमता, ३० हजार किलोमिटर राष्ट्रिय राजमार्ग निर्माण र १० वटा राष्ट्रिय गौरवका सिग्नेचर आयोजना समयमै सम्पन्न गरिनेछ ।'

३० हजार किलोमिटर नयाँ राजमार्ग र १० वटा ठूला सिग्नेचर आयोजनाहरू निर्माण गर्दा नेपालको वन क्षेत्र र जैविक विविधतामा पर्ने प्रभावको कुनै लेखाजोखा यसमा गरिएको छैन । नेट-जेरो (कार्बन उत्सर्जन शून्य) को लक्ष्य हासिल गर्न वन क्षेत्रको राष्ट्रिय अनिवार्य हुन्छ । यति ठूलो परिमाणमा सिमेन्ट, गिट्टी र इन्धन खपत हुने पूर्वाधार विकास र नेट-जेरोको लक्ष्य सँगसँगै लैजानु प्राविधिक रूपमा अत्यन्तै जटिल र विरोधाभासपूर्ण छ । यो ग्रीन ग्रीनको अस्पष्ट अवधारणा हो ।

राखपाले आफूलाई कुन राजनीतिक विचारधाराका राख्ने भन्नेमा सधैं अस्पष्टता देखिँदै आएको छ । वाचापत्रको पृष्ठ ७ मा पार्टीले आफ्नो सैद्धान्तिक धरातलबारे भनेको छ, 'हाम्रो पार्टी उदार अर्थतन्त्रमा विश्वास गर्ने बहुलवादी लोकतान्त्रिक पार्टी हो ।' तर आर्थिक कार्यक्रमहरूमा पुग्दा पार्टीले राज्यको सक्रिय हस्तक्षेपको बाटो समातेको देखिन्छ । वाचापत्रको पृष्ठ १३ मा लेखिएको छ, 'राज्यले नै नेपाल उत्पादन कोषमार्फत वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त पुँजीलाई औद्योगिक पूर्वाधारमा सिधै लगानी गर्नेछ ।'

उदार अर्थतन्त्रले राज्यको भूमिकालाई केवल नियामकको भूमिकामा सीमित राख्न र निजी क्षेत्रलाई लगानीको नेतृत्व दिन वकालत गर्छ । तर राखपाले राज्य आफैँले कोष खडा गरेर उद्योगधन्दा लगानी गर्ने जुन प्रस्ताव अघि सारेको छ, त्यो समाजवादी वा राज्य नियन्त्रित मोडेल हो । आफ्नै सैद्धान्तिक धरातल (उदारवाद) र प्रस्तावित कार्यक्रम

(राज्यको प्रत्यक्ष लगानी) बिचको यो विरोधाभासले राखपाको वैचारिक अन्त्यलाई देखाउँछ ।

सुशासनको क्षेत्रमा राखपाले योग्यताप्रणालीलाई आफ्नो मुख्य अस्त्र बनाएको छ । वाचापत्रको पृष्ठ १६ मा भनिएको छ, 'राज्यका निकायमा पूर्ण योग्यताप्रणाली लागू गरिनेछ र भागबन्डाको राजनीति अन्त्य गरिनेछ ।' तर यही दस्तावेजको पृष्ठ १० मा समावेशिताको मुद्दालाई पनि उतिकै जोड दिइएको छ । 'सबै वर्ग, लिङ्ग र समुदायको अर्थपूर्ण र न्यायोचित प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्ने समन्यायिक समावेशी समाज निर्माण गरिनेछ,' उक्त पृष्ठमा भनिएको छ ।

पूर्ण योग्यताप्रणाली र समन्यायिक समावेशिता सुन्दा दुवै राम्रा लागे पनि व्यावहारिक कार्यान्वयनमा यी दुईबिच सधैं द्वन्द्व हुने गर्छ । यदि पूर्ण योग्यतालाई मात्र आधार मान्ने हो भने पछाडि पारिएका समुदायको प्रतिनिधित्व कसरी सुनिश्चित हुन्छ ? यदि आरक्षण वा कोटामार्फत समावेशिता सुनिश्चित गर्ने हो भने पूर्ण योग्यताप्रणालीको परिभाषा के हुन्छ ? राखपाले यी दुई संवेदनशील विषयलाई एउटै टोकरीमा राखे पनि यसको व्यावहारिक सन्तुलनको कुनै मोडेल प्रस्तुत गर्न सकेको छैन ।

सूचना प्रविधिको प्रयोगमा राखपाले निकै ठूलो फड्को मार्ने दाबी गरेको छ । वाचापत्रको पृष्ठ १६ मा लेखिएको छ, 'नागरिकका सबै सरकारी अभिलेख र विवरणहरूलाई एकीकृत गरी नागरिक एप र राष्ट्रिय परिचयपत्रमार्फत सबै सेवाहरू डिजिटल सुशासनमा जोडिनेछ ।' यसको ठीक विपरीत पृष्ठ २३ मा गोपनीयताको कुरा गर्दै भनिएको छ, 'नागरिकको वैयक्तिक गोपनीयताको हक र डेटा सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ ।'

नागरिकका सबै विवरण (स्वास्थ्य, शिक्षा, सम्पत्ति, बायोमेट्रिक्स) एउटै एकीकृत प्रणालीमा राख्न भनेको राज्यलाई शक्तिशाली बनाउनु र नागरिकलाई डिजिटल सिर्बिन्स (नियानी) मा राख्न हो । साइबर सुरक्षाको अत्यन्तै कमजोर ट्यांक रेकर्ड भएको नेपालमा सबै डेटा एकीकृत गर्नु र गोपनीयताको हक र डेटा सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ । तर बाष्पिका सपनाहरूले देशलाई दिशा दिन सक्दैन ।

राखपाले आफूलाई संविधानको अक्षको रूपमा परिभाषित गरेको छ । वाचापत्रको पृष्ठ ७ मा भनिएको छ, 'नेपालको संविधानको संशोधन वा पुनर्लेखन संविधानकै धारा २७४ र २७५ मा टेकेर गरिनेछ ।'

तर रोचक कुरा के छ भने पृष्ठ १२ देखि १५ सम्मका विकासका १० फलक र योजनाहरूमा कहीं पनि प्रदेश सरकारको भूमिका उल्लेख गरिएको छैन । देशभरिबाट आएको सुफाव भनिएको यो दस्तावेजमा स्थानीय तह र संघीय सरकारको चर्चा छ, तर प्रदेश सरकार चनाबारे रहस्यमय मौनता छ ।

संविधानको धारा २७४ र २७५ अनुसार चल्ने भनेको पार्टीले सोही संविधानको अभिन्न अङ्ग प्रदेशलाई आफ्नो योजनाबाट बाहिर राख्नुको सङ्केत देख्न सकिन्छ । यदि पूर्ण योग्यतालाई मात्र आधार मान्ने भन्ने, अर्कोतिर सोही संविधानले परल्पना गरेको संघीयताको एक तहलाई पूर्णतः उपेक्षा गर्नु राखपाको नीतिगत अस्पष्टता हो ।

राखपाले राजनीतिलाई विज्ञतासँग जोडन खोजेको छ । 'राजनीतिलाई पूर्णकालीन पेशा बनाउनु हुँदैन र राज्यका निकायमा सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञहरूलाई नेतृत्वमा ल्याउनुपर्छ,' वाचापत्रको पृष्ठ ९ मा लेखिएको छ ।

पार्टीको यो दाबी र हालको कार्यशैलीबिच ठूलो खाडल छ । एकातिर विज्ञताको कुरा गर्ने, अर्कोतिर संसद् र सरकार मा पार्टीको हवीप र दलीय निर्देशनलाई कडाइका साथ लागू गर्ने । यदि कुनै विज्ञ मन्त्रीले आफ्नो विज्ञताको आधारमा एउटा निर्णय गर्ने खोज्छ तर पार्टीको राजनीतिक स्वार्थ अर्को हुन्छ भने त्यहाँ विज्ञता कि दलीय स्वार्थ हावी हुन्छ ? र राखपाको वाचापत्रमा विज्ञलाई काम गर्न दिने स्वायत्तताको बारेमा केही उल्लेख छैन ।

राखपाको 'वाचापत्र २०८२' एउटा यस्तो खिचडी दस्तावेज बनेको छ, जहाँ समाजवादका गुलिया वाचा पनि छन् र पुँजीवादका आक्रामक योजना पनि । नेट-जेरो र ३० हजार किमी सडक वा रेमिट्यान्समुक्त र डायस्पोरा फण्ड जस्ता बाफिने बुँदाहरूले राखपाको वैचारिक पक्षमाथि प्रश्न उठाएको छ । सपना बाँड्नु एउटा फल हो । तर बाष्पिका सपनाहरूले देशलाई दिशा दिन सक्दैन ।

(साभार: रातोपार्टी)

महत्त्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू		एम्बुलेन्स सेवा	
मकवानपुर प्रहरी	१००	नेपाल रेडक्रस:	५२०७११, ९८५४०२८९५२
प्रहरी कन्ट्रोल:	५२०४९९	हेटौडा अस्पताल:	५२०३०५
जिल्ला ट्राफिक:	५२०२९९	परिवार नियोजन संघ:	५२०७५९८५१०५४००
वडा प्रहरी:	५२०४९९	मनहरी रेडक्रस:	९८५४१०५४२९१
पशुपतिनगर इलाका:	५२०४९८	छतिवन रेडक्रस:	९८५१२२२९११
पाल्पा इलाका:	६२०४९८	भीमफेदी रेडक्रस:	६२०६९९
मनहरी इलाका:	९८५४०९०९६१	पाल्पा रेडक्रस:	९८५४२०७४०९
इलाका फापरबारी:	६२१९८०	बज्जन्बाराही रेडक्रस:	९८५४३०२९८४
इलाका भीमफेदी:	६२१९८०	सहकारी अस्पताल:	०५७५२५८८९, ९८५४१९९१९४
इलाका ठिंगान:	९८५४२९९३३६१	बसामाडी एम्बुलेन्स:	९८५४२९७५७९
चौकोटोला चौकी:	९७५२५४५४०९	बाणेश्वर:	१०१
चित्लाङ चौकी:	६२२०००	बाल हेल्पलाइन नेपाल:	१०९८
चौघडा चौकी:	९८५४०५४६०४	माइती नेपाल:	५२१०५०
नेवारपानी चौकी:	९७५४०००२९९	अपाङ्ग बाल अस्पताल:	९८५४२९६४४४
फाखेल चौकी:	९८५४०३१३९८		
पदमपोखरी चौकी:	९८५४०९९७८९		

भोलिको पात्रो	
भोलि वि.सं. २०८२ फागुन १२ गते मंगलबार २४ फेब्रुवारी २०२६ । सप्तमी, फागुन शुक्लपक्ष ।	चिल्लाख ११४६ ने.सं. । सूर्योदय ६:३८ सूर्यास्त ६:०० ।

आजको राशिफल	
मेष : आनन्दको महसुस हुनेछ	तुला : प्रेममा विवाद आउनसक्नेछ
वृष : मन चञ्चल हुनेछ	वृश्चिक : बोलिमा नियन्त्रण गर्नुपर्नेछ
मिथुन : मान-सम्मान बढ्नेछ	धनु : हाँसखेलमा दिन जानेछ
कर्कट : धन लाभ हुनेछ	मकर : मनमा धेरै कुरा खेल्ने छन्
सिंह : व्यापार-व्यवसायमा उर्जाति हुनेछ	कुम्भ : रमाइलो यात्राको योग परेको छ
कन्या : नबोली बस्दा राम्रो हुनेछ	मीन : मन प्रसन्न रहनेछ

बागमतीका ३३ निर्वाचन क्षेत्रमा १०८ महिला उम्मेदवार

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १० फागुन/फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभा सदस्य पदका लागि हुने निर्वाचनमा बागमती प्रदेशको १३ जिल्लाबाट प्रतिनिधिसभा सदस्यका लागि कुल ३३ जनाले उम्मेदवारी दिएका छन् ।

यो निर्वाचनमा ६ सय २३ पुरुष उम्मेदवार र एकसय आठ महिला उम्मेदवार गरी सातसय ३१ उम्मेदवार प्रतिस्पर्धा गरिरहेका छन् । काठमाडौंका १० निर्वाचन क्षेत्रमा २ सय ५० जना उम्मेदवार प्रतिस्पर्धा गरेका छन् । काठमाडौंका यी निर्वाचन क्षेत्रमा ४६ जना महिला उम्मेदवार चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका छन् ।

बागमती प्रदेशकै सबै भन्दा बढी महिला उम्मेदवार निर्वाचनमा सहभागी रहेको जिल्ला काठमाडौं हो । ३ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको चितवनमा कुल ६४ जना उम्मेदवार प्रतिस्पर्धामा छन् । यहाँ १८ जना महिला उम्मेदवार चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् ।

काठमाडौंभित्रै चितवनमा महिला उम्मेदवारको संख्या बढी छ । २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको भक्तपुरमा ५७ जना उम्मेदवारमध्ये

९ जना महिला उम्मेदवार छन् । ३ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका ललितपुरमा ७१ जना उम्मेदवारमा ९ जना महिला छन् । २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको मकवानपुरमा कुल ४४ उम्मेदवारमध्ये सात महिला छन् । एउटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको दोलखा र २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको धादिङमा ४-४ जना महिला उम्मेदवार चुनावमा प्रतिस्पर्धा गरिरहेका छन् । दोलखामा कुल ३३, धादिङमा कुल ४७ उम्मेदवार

छन् । २-२ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको काभ्रेपलान्चोकमा र सिन्धुलीमा ३-३ जना महिला उम्मेदवार छन् । काभ्रेपलान्चोकमा कुल ४२ र सिन्धुलीमा २८ जना उम्मेदवार छन् । १-१ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको रसुवा र रामेछापमा १-१ जना महिला उम्मेदवार प्रतिस्पर्धामा छन् । यस्तै २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको नुवाकोटमा १ जना महिला उम्मेदवार सहभागी छन् । रसुवामा १२,

नुवाकोटमा ३० र रामेछापमा १७ जना उम्मेदवार प्रतिस्पर्धा गरिरहेको बागमती प्रदेश निर्वाचन कार्यालयका निर्वाचन अधिकारी हरि ढकालले बताएका छन् । आसन्न प्रतिनिधि सभा निर्वाचनको तयारी बागमती प्रदेशका विभिन्न जिल्लामा तीव्र बनाइएको छ ।

जिल्लास्थित निर्वाचन कार्यालयले निर्वाचन व्यवस्थापनको तयारीसँगै निर्वाचनमा उम्मेदवार बनेका र राजनीतिक दलले आन्तरिक

एवं बाह्य तयारीलाई तीव्र बनाएका हुन् । निर्वाचन कार्यालयले निर्वाचन सामग्री, निर्वाचन अधिकृतको कार्यालय कर्मचारी व्यवस्थापन र जिल्ला प्रशासन कार्यालयसहित सुरक्षाका निकायले सुरक्षा रणनीति र योजना बनाउँदै शान्तिपूर्ण वातावरणमा निर्वाचन सम्पन्न गर्न आवश्यक तयारी गरिरहेका छन् । राजनीतिक दल र उम्मेदवार मतदातासँग घेरदैलो, कार्यकर्ता भेलागायतका गतिविधि गर्दै मत पक्षमा पार्न लागेका छन् ।

गृहमन्त्री अर्यालद्वारा मकवानपुरका मतदानस्थलको अनुगमन

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १० फागुन/गृहमन्त्री ओमप्रकाश अर्यालले फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचन स्वच्छ, निष्पक्ष र भयरहित वातावरणमा सम्पन्न हुने बताएका छन् ।

मकवानपुरको विभिन्न मतदान केन्द्रको स्थलगत निरीक्षण तथा अनुगमनको क्रममा गृहमन्त्री अर्यालले निर्वाचनलाई शान्तिपूर्ण र भयरहित वातावरणमा सम्पन्न गर्नका लागि सबै पक्षको सहयोग रहने विश्वास व्यक्त गर्नुका साथै निर्वाचनलाई शान्तिपूर्ण वातावरणमा सफल बनाउन आम नागरिकको सक्रियता जरुरी रहेको उल्लेख गरे । सरकारको प्रवक्ता समेत रहेका गृहमन्त्री अर्यालले सामाजिक सञ्जालमा चलाइने गलत, भिद्यारु र दुष्प्रचारका सूचना तथा खबरबाट सचेत भएर आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रको तयारीमा

जुट्न सम्बन्धित सबै पक्षमा अनुरोध गरेका छन् ।

निर्वाचनको तयारी र सुरक्षा व्यवस्थापनसम्बन्धी विषयमा गृहमन्त्री अर्यालसँगै गृहसचिव राजकुमार श्रेष्ठ, सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुख सहसचिव एवं प्रवक्ता आनन्द काफ्ले, काठमाडौंका प्रमुख जिल्ला अधिकारी ईश्वरराज पौडेल, काठमाडौं प्रहरी प्रमुख (एसएसपी) रमेश थापालगायत उच्चपदाधिकारी सहभागी थिए । मन्त्री अर्यालसहितको टोलीले दक्षिणकाली नगरपालिका-९ फर्पिङस्थित सेतीदेवी माविको मतदान केन्द्रको स्थलगत निरीक्षण गरे । गृहमन्त्री अर्यालले मकवानपुरको इन्द्रसरोवर गाउँपालिका-१ को मतदान केन्द्रको अनुगमन गरेका छन् । यसक्रममा मकवानपुर जिल्लाका जिल्ला सुरक्षा समितिका पदाधिकारी सहित गाउँपालिका अध्यक्ष देवकृष्ण

पुडासैनीसहितको उपस्थितिमा अनुगमन तथा निर्वाचन सुरक्षा सम्बन्धी विषयमा छलफल भएको थियो । अनुगमनका क्रममा मकवानपुरका प्रमुख जिल्ला अधिकारी बसन्त अधिकारी, जिल्लाको जनपथ, ससस्त्र प्रहरी र राष्ट्रिय अनुसन्धानका प्रमुखको उपस्थिति रहेको थियो । मन्त्री अर्यालसहितको टोलीले इन्द्रसरोवरको चौकी निरीक्षण गरी जिल्लाको सुरक्षा अवस्थाबारे जानकारी लिएको थियो । मकवानपुर जिल्लाका सुरक्षा प्रमुखसहितको संयुक्त टोलीले स्थलगत अनुगमन तथा निरीक्षण गरेको हो । दुबै जिल्लाका सीमा आसपासका क्षेत्रको सुरक्षा, मतदान केन्द्रलगायत सुरक्षाकर्मीको परिचालन गरिरहेको डिफिड लिनुकासाथै सुरक्षा व्यवस्थापन र परिचालनसम्बन्धी आवश्यक निर्देशन दिएको बताइएको छ ।

२ जना बालसाहित्यकार पुरस्कृत

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १० फागुन/साहित्य संगम मकवानपुरले दुईजना बालसाहित्यकारलाई पुरस्कृत गरेको छ । ३ सय ६४ औं नियमित साहित्य सन्ध्याको अवसरमा संगमले दुईजना बालसाहित्यकारलाई पुरस्कृत गरेको हो । बालसाहित्यकारलाई प्रदान गरिने अणकुमारी स्मृति साहित्य पुरस्कार निकुञ्ज काकीले तथा शोषण स्मृति कथा पुरस्कार रिदम धिमिरेले प्राप्त गरेका हुन् ।

मकवानपुर बहुमुखी क्याम्पसमा कक्षा ११ मा अध्ययनरत काकीको 'जीवन एक प्रयोगशाला' शीर्षकको संस्मरण लेख साहित्य संगमले आयोजना गरेको प्रतियोगितामा ८ जनालाई पछि पाउँदै उत्कृष्ट हुन सफल भएको थियो । यस संस्मरणमा लेखकले आफ्ना जीवनमा भएका भोगाइलाई प्रस्तुत गर्दै जीवनलाई सकारात्मकतापूर्वक लैजाउनुपर्ने उल्लेख गरेका छन् । यस्तै सोही समयमा भएको कथा प्रतियोगितामा ११ जना प्रतियोगीलाई पछ्याउँदै पाउँदै बालजागृति इलिस सेकेण्डरी स्कूलमा कक्षा १० मा अध्ययनरत रिदम धिमिरेको 'अधुरो विहारी' कथा उत्कृष्ट हुन सफल भएको छ ।

कथामार्फत धिमिरेले वर्तमान समयमा नेपालमा केही सम्भावना छैन भन्दै विदेश जानेलाई नेपालमा नै केही गरे युवा देशमै स्थापित हुन सकिन्छ भन्ने सन्देश दिएका छन् । दुवै पुरस्कार नगद ५ हजार रुपैयाँ तथा प्रमाणपत्रसहित प्रदान गरिएको छ ।

साहित्य संगम मकवानपुरले मकवानपुरका वरिष्ठ साहित्यकार आरसी रिजालले आफ्नी आमा अणकुमारी रिजालको स्मृतिमा स्थापना गर्नुभएको अणकुमारी स्मृति साहित्य पुरस्कार कक्षा ९ देखि १२ सम्म

बस दुर्घटनामा २२ जना घाइते

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १० फागुन/मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिका-७ विजौनास्थित पूर्वपश्चिम राजमार्ग खण्डमा यानुवाहक बस दुर्घटना हुँदा २२ जना घाइते भएका छन् ।

आइतबार विहान करिब ७ बजे वीरगञ्जबाट चितवनतर्फ जाँदै गरेको बा प्र ०६-००१ ख ००४ नम्बरको यानुवाहक बस अनियन्त्रित भई सडकको बायाँ साइडमा रहेको विद्युतको पोलमा ठोक्कँदा दुर्घटना भएको हो । दुर्घटनाको खबर प्राप्त हुनासाथ इलाका प्रहरी कार्यालय मनहरीबाट

पहरीनिरीक्षक दीपक थापाको कमाण्डमा ट्रफिक प्रहरी सहित १६ जनाको टोली घटनास्थलमा छटिएको थियो ।

दुर्घटनामा बसमा सवार २२ जना यानु सामान्यदेखि मध्यम घाइते भएका छन् । घाइते सबैलाई उदार गरी उपचारका लागि चितवन पठाइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरका प्रहरी नायव उपरीक्षक एवम् प्रवक्ता पुष्कर बोगटले जानकारी दिए । दुर्घटनास्थल इलाका प्रहरी कार्यालय मनहरीबाट करिब १ किलोमिटर पश्चिममा पर्छ ।

एलओएम अफिसर्स तथा प्रतिवेदनलेखन तालिम

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १० फागुन/घाहा नगरपालिका-३ स्थित गंगा होटलमा पालुङ जेसीज वर्ष २०२६ को पहिलो कार्यक्रम अन्तर्गत एलओएम अफिसर्स तथा प्रतिवेदनलेखन तालिम सम्पन्न भएको छ ।

पालुङ जेसीज वर्ष २०२६ का व्यक्तिगत उपाध्यक्ष विश्वराम पौडेलको संयोजकत्वमा आयोजित तालिम शाखा अध्यक्ष जेसी सञ्जय गोपालीको सभाध्यक्षतामा सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि संस्थापक अध्यक्ष पुरुषोत्तम ढकाल रहेका थिए भने वर्ष २०१९ का शाखाअध्यक्ष कुमार नेगीले सहजीकरण गरेका थिए । तालिममा पालुङ जेसीजका पूर्वअध्यक्ष तथा सल्लाहकारको उपस्थिति रहेको थियो । जसमा वर्ष २०२४ का शाखाअध्यक्ष तथा अध्यक्ष सल्लाहकार निरज रायमाफ्री, वर्ष २०२१ का शाखाअध्यक्ष तथा बोर्ड सल्लाहकार नवराज लामा, वर्ष २०२० का शाखाअध्यक्ष तथा प्रमुख अध्यक्ष सल्लाहकार मनोज रायमाफ्री तथा

अध्यक्ष कार्यकारी सल्लाहकार सुबिन्द्रमान प्रधान सहभागी थिए । तालिममा वर्ष २०२६ का १४ जना पदाधिकारीको सहभागिता रहेको थियो । सहभागीलाई आफ्नो जिम्मेवारी, काम, कर्तव्य र अधिकारका साथै कार्यक्षेत्रको प्रतिवेदन कसरी प्रभावकारीरूपमा तयार गर्ने भन्ने विषयमा प्रशिक्षण प्रदान गरिएको थियो । कार्यक्रमको समापनमा प्रमुखअतिथि ढकालले सहभागीलाई प्रमाणपत्र वितरण गरेका थिए । पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धि तथा संगठनात्मक कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन तालिम उपयोगी हुने वर्ष २०२६ का अध्यक्ष गोपालीले बताए ।

एमाले उम्मेदवार रानाको घरदैलो अभियान तीव्र

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, १० फागुन/नेकपा एमाले मकवानपुर क्षेत्र नम्बर-१ का उम्मेदवार रामेश्वर रानाले आगामी फागुन २१ गते हुने निर्वाचनलाई लक्षित गर्दै शनिवार हेटौंडा उपमहानगरपालिका-४ र ७ नम्बर वडामा घरदैलो अभियान सञ्चालन गरेका छन् ।

घरदैलोका क्रममा उम्मेदवार रानाले स्थानीय मतदातासँग भेटघाट गर्दै समृद्ध मकवानपुर निर्माणका लागि आफ्नो स्पष्ट दृष्टिकोण र कार्ययोजना प्रस्तुत गरेका थिए । विकास, रोजगारी, सुशासन र जनताको जीवनस्तर उकास्ने विषयलाई केन्द्रमा राख्दै उनले विगतको अनुभव र क्षमताका आधारमा आफू सक्षम प्रतिनिधि हुने दावी गरे । रानाले मकवानपुरको समग्र विकासका लागि आफूले सशक्त भूमिका खेल्ने विश्वास दिलाउँदै मतदातासँग सहयोग र समर्थनको आग्रह गरेका छन् ।

स्थानीय बासिन्दाले रानाको सरल, जनमुखी र विकासप्रेमी नेतृत्वप्रति भरोसा व्यक्त गर्दै सकारात्मक प्रतिक्रिया दिएका छन् ।

घरदैलो कार्यक्रममा देखिएको जनउत्साहले मकवानपुर-१ मा एमालेको चुनावी माहोल थप सुदृढ बन्दै गएको संकेत गरेको छ । नेकपा एमालेका स्थानीय नेता-कार्यकर्ता, शुभेच्छुक र समर्थकको उल्लेख्य उपस्थितिसहित सम्पन्न घरदैलो अभियानले पार्टीप्रतिको जनविश्वास अझ बढ्दै गएको नेताहरूले बताएका छन् । फागुन २१ गते हुने निर्वाचन नजिकिँदै जाँदा उम्मेदवार रानाले जनताको घरदैलामै पुगेर मतदाताको मन जित्ने अभियानलाई तीव्र बनाउँदै लगेका छन् ।

भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली

जन्म:
१९९८/१०/२४

स्वर्गारोहण:
२०८२/१०/२९

स्व. सिताराम रिमाल उपाध्याय

मेरो पुजनीय पति **सिताराम रिमाल उपाध्याय**को मिति २०८२/१०/२९ गतेका दिन दुःखद निधन भएको १३ औं दिनको पुण्यतिथिमा दिवंगत आत्माको चौरशान्तिको कामना गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली प्रकट गर्दछौं । दुःखको यस घडीमा हामीप्रति सहयोग, सहानुभूति प्रकट गर्नुहुने सम्पूर्ण ईष्टमित्र, बन्धु बान्धव र आफन्तजनप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै अन्त्येष्टीका क्रममा सागरमा पाल्नुहुने तथा घरमै आई समवेदना प्रकट गर्नुहुने महानुभावहरूलाई पितृप्रसाद ज्ञानको लागि हार्दिक आमन्त्रण गर्दछौं ।

कार्यक्रम :

मिति : २०८२ फाल्गुण १२ गते मंगलबार
समय : दिनको २:०० बजेदेखि
स्थान : हेटौंडा-५, पिप्ले चोक, मकवानपुर (आफ्नै निवास)

धर्मपत्नी: जसोदा रिमाल
छोरा: अज्ञान रिमाल
छोरा/बुहारी: विज्ञान रिमाल/अमृता रिमाल
एवम्
समस्त रिमाल परिवार

नयाँ रेस्टुरेन्ट खोल्दै हुनुहुन्छ ?

यो सुनौलो अवसर नछुटाउनुहोस्

चालू अवस्थामा रहेको रेस्टुरेन्टका सम्पूर्ण सामानहरू अत्यन्तै सस्तो मूल्यमा बिक्रीमा उपलब्ध छन् । मान्सा सामग्री, फर्निचर तथा रेस्टुरेन्ट सञ्चालनका लागि आवश्यक सबै सामानहरू एकै ठाउँमा ।

नयाँ रेस्टुरेन्ट सुरु गर्ने वा अपग्रेड गर्नेहरूका लागि उत्तम मौका।

सम्पर्क: ९८५१०४८६८

SUZUKI HOLI SERVICE CAMP

13th TO 15th FALGUN 2082

7%

DISCOUNT ON PARTS & LUBE

50%

DISCOUNT ON SBT SCAN & WHEEL ALIGNMENT

FREE*

LABOR CHARGE ON 1. GENERAL CHECK-UP 2. AC & BATTERY CHECK-UP

CONFIDENCE OF 3 YEAR WARRANTY ON SUZUKI GENUINE PARTS

Authorized Service Point in Hetauda

Himalayan Motors Pvt.Ltd.

हेटौंडा-२, चौकीटोल, ०५७-५९०३३३, ९८२४२९०९६६, ९८०२५६९७०